

قانون تجارت

قسمت مربوطه بحدود مسئولیت شرکاء در چنین شرکتی در واقع بی شباهت بشرکت سهامی نیست منتها در شرکت اخیر الذکر سرمایه شرکت به سهام متساوی قسمت شده ولی در شرکت با مسئولیت محدود سرمایه به سهام یا قطعات سهام تقسیم نشده و هر مقدار سرمایه که هر یک از شرکاء مایل باشند در شرکت مزبور میگذارند که آنرا سهم الشرکه آن شریک گویند .

قانون تجارت شرکت با مسئولیت محدود را در ماده ۹۴ باین نحو تعریف نموده است که « شرکت با مسئولیت محدود شرکتی است که بین دو یا چند نفر برای امور تجاری تشکیل شده و هر یک از شرکاء بدون این که سرمایه سهام یا قطعات سهام تقسیم شده باشد فقط تا میزان سرمایه خود در شرکت مشغول قروض و تعهدات شرکت است . »

از تعریف فوق چنین استفاده میشود که :

۱- شرکت با مسئولیت محدود ممکن است بین دو نفر واقع شود و اغلب تعداد شرکاء بیش از ۱۲ نفر نیست چه هرگاه تعداد شرکاء از عدد مذکور تجاوز نماید شرکت مزبور باید طبق مقررات ماده ۱۰۹ دارای هیئت نظار باشد و گو اینکه هیئت مزبور دارای مزایائی برای هر شرکتی است مهذا چون وجود آن برای شرکاء خالی از اشکال نیست شرکاء حتی المقدور از ایجاد موجبات تشکیل آن جلوگیری مینمایند .

در اینجا ذکر این نکته بی مورد بنظر نمی رسد که شرکت با مسئولیت محدود اغلب اختصاص به امور صرافی دارد .

۲- سرمایه شرکت با مسئولیت محدود به سهام یا

قطعات سهام تقسیم نمیشود و مرکب است از سهم الشرکه شرکاء که قسمت نقدی آن کاملاً تأدیه و قسمت غیر نقدی آن تقویم و تسلیم شرکت شده است و طبق ماده ۹۲ مادامی که این عمل انجام نشده باشد شرکت مزبور تشکیل نمیگردد .

۳- مسئولیت شرکاء در مقابل قروض و تعهدات شرکت به میزان سرمایه ایست که در شرکت گذاشته اند یعنی هیچگاه نمیتوان شرکاء را ملزم نمود باینکه چیزی علاوه بر سرمایه نقدی یا غیر نقدی که در شرکت گذاشته اند به نفع طلبکاران شرکت تأدیه نمایند و هرگاه در موقع انحلال شرکت دارائی شرکت تکافوی تأدیه قروض و تعهدات شرکت را ندهد طلبکاران نمیتوانند بهیچیک از شرکاء برای وصول بقیه طلب خود مراجعه نمایند مگر در یک مورد که سرمایه غیر نقدی که شرکاء از بابت سهم الشرکه خود ب شرکت تسلیم نموده از حیث قیمت تنزل فاحشی نموده باشد که در اینصورت طلبکاران میتوانند برای تفاوت قیمت بکاپه شرکاء مراجعه کنند زیرا ماده ۹۸ مقرر داشته است که شرکاء نسبت ببقیتمتی که در حین تشکیل شرکت برای سهم الشرکه غیر نقدی معین شده در مقابل اشخاص ثالث مسئولیت تضامنی دارند .

در این قبیل موارد طلبکاران باید مراقبت نمایند که در موعد قانونی اقدامات لازم را بعمل آورند که مبدا ضبط ماده ۹۹ مرور زمان مانع از احقاق حق آنها گردد .

مقررات ماده ۹۸ در واقع يك امر استثنائی است و با قاعده کلی منافات دارد و میتوان گفت منظور مقنن از وضع ماده مزبور جلوگیری از عملیات سوء اشخاص بوده که ممکن است اشیائی را ب قیمت های معتدله موهومی تقویم

تقویم شده است علاوه بر این موضوع قاعدتاً طرز تقسیم نفع و ضرر در اساسنامه یا شرکتنامه قید میشود و هرگاه مقررات خاصی راجع باین موضوع در هیچ يك از دو سند نباشد تقسیم نفع و ضرر به نسبت سرمایه شرکاء بعمل می آید.

سهم الشرکه و انتقال آن

بطوریکه در فوق به آن اشاره شده سهم الشرکه عبارت از مقدار سرمایه است که هر يك از شرکاء در شرکت میگذارد و برخلاف سهام شرکت سهامی طبق ماده ۱۰۲ نمی توان آنرا به شکل اوراق تجارتي قابل انتقال اعم از اینکه با اسم یا بی اسم و غیره باشد در آورد.

هرگاه احد از شرکاء خواسته باشد سهم الشرکه خود را انتقال دهد باید مقدماً رضایت سایر شرکاء را فراهم آورد و اگر کابیه آنها رضایت باین امر ندهند رضایت شرکائی که لااقل سه ربع سرمایه شرکت متعلق به آنها بوده و اکثریت عددی نیز داشته باشند کافی خواهد بود. اگرچه قانون صراحتاً مقرر نداشته است ولی با استفاده از مفاد ماده ۴۱ میتوان گفت که در موقع اخذ تصمیم شرکاء راجع بانتقال سهم شریکی رضایت و رأی شریک انتقال دهنده نباید جزء رضایت و رأی سایر شرکاء احتساب گردد.

مدیران شرکت با مسئولیت محدود

حدود اختیارات آنها

بطوریکه ماده ۱۰۴ صراحت دارد اداره کردن امور شرکت بوسیله يك یا چند نفر مدیر موظف و یا غیر موظف که از بین شرکاء یا از خارج برای مدت محدود یا نامحدودی معین میشوند انجام میگیرد. بر طبق ماده ۱۰۵ مدیران کابیه اختیارات لازمه را برای اداره کردن امور شرکت خواهند داشت مگر آنکه در اساسنامه غیر این ترتیب مقرر شده باشد.

چنانچه از ماده فوق استفاده میشود قانون اختیارات

نموده به شرکتی واگذار و نتیجه اعتبارات غیر واقعی برای شرکت قلمداد نمایند که باعث اغفال و ضرر اشخاص گردد بند (ب) ماده ۱۱۵ که می نویسد کسانی که بوسائل متقلبانه سهم الشرکه غیر نقدی را بیش از قیمت واقعی آن تقویم کرده باشند کلاه بردار محسوب می شوند. مؤید این نظریه است.

اسم شرکت با مسئولیت محدود

مقررات راجع باین موضوع همان است که در شرکت سهامی ذکر شده منتها باین تفاوت که بجای کابیه سهامی باید عبارت « با مسئولیت محدود » قید گردد (ماده ۹۵).

تشکیل شرکت با مسئولیت محدود

تشکیل شرکت با مسئولیت محدود در نتیجه تنظیم شرکت نامه (که مخصوصاً میزان مقرر سهم الشرکه های غیر نقدی شرکاء را ذکر کرده و با مضاء تمام شرکاء رسیده و طبق مقررات مربوطه به ثبت شرکت ها ثبت شده است) و پس از تأدیه تمام سهام نقدی و تقویم و تسلیم سهم الشرکه غیر نقدی قانوناً تشکیل میگردد. شرکتهای با مسئولیت محدود اغلب دارای اساسنامه میباشند ولی قانون تجارت شرکتهای مزبور را ملزم نداشتن اساسنامه نموده است.

اگر شرکت با مسئولیت محدود دارای اساسنامه باشد کابیه مطالب و مقررات مربوطه با اداره کردن امور داخلی شرکت مزبور و همچنین طبق ماده ۱۰۸ روابط بین شرکاء در آن قید و شرکاء و مدیران باید آنها را رعایت کنند و اگر احیاناً اساسنامه برای شرکت مزبور تهیه و تنظیم نشده باشد شرکت نامه جانشین آن خواهد بود و کابیه مطالبی که قاعدتاً در اساسنامه قید میشود در شرکتنامه گنجانده خواهد شد در هر صورت موضوع مهمی که باید طبق ماده ۹۷ در شرکتنامه صراحتاً قید شده باشد آنست که سهم الشرکه های غیر نقدی هر شریکی بجه میزان

را حاصل نماید مجمع ثانوی در تعقیب آن دعوت و تصمیمات مجمع مزبور با اکثریت عددی شرکاء حاضر اتخاذ میشود. اگرچه اکثریت مزبور دارای نصف سرمایه نباشد ولی در موارد تغییر تابعیت و تغییر مواد اساسنامه (اگر باشد) بطریق ذیل اخذ تصمیم میشود:

- ۱ - تغییر تابعیت حضور تمام شرکاء با اتفاق آراء.
- ۲ - تغییر مواد اساسنامه (اگر باشد) با اکثریت عددی شرکائی که لااقل سه ربع سرمایه را نیز دارا باشند مگر آنکه در اساسنامه اکثریت دیگری مقرر شده باشد. طبق ماده ۱۱۲ در هیچ مورد اکثریت شرکاء نمی توانند شریکی را مجبور به ازدیاد سهم الشرکه خود کنند.

از ماده فوق چنین استنباط نمی شود که نتوان به سرمایه شرکت افزود زیرا اگر شریکی رضایت بدهد به اینکه به سهم الشرکه خود بیفزاید منع قانونی نخواهد داشت.

بطلان شرکت بامسئولیت محدود

طبق ماده ۱۰۰ هر شرکت با مسئولیت محدود که تمام سرمایه نقدی اش تأدیه و سهم الشرکه غیر نقدی او تسلیم نشده باشد و همچنین در شرکتنامه آن قید نگردیده باشد که سهم الشرکه های غیر نقدی او بجه میزان تقویم شده است تشکیل گردد باطل و از درجه اعتبار ساقط است و شرکائی که بطلان هستند بمل آنهاست و هیئت نظار و مدیرهائی که در حین حدوث سبب بطلان یا بلافاصله پس از آن سرکار بوده و انجام وظیفه نکرده اند در مقابل شرکاء دیگر و اشخاص ثالث نسبت به خسارت ناشیه از این بطلان متضامناً مسئول خواهند بود.

انحلال شرکت با مسئولیت محدود

انحلال شرکت با مسئولیت محدود یا اجباری است یا اختیاری:

انحلال اجباری:

مدیران شرکت بامسئولیت محدود را تابع عرف قرار داده است یعنی مدیران میتوانند آنچه را که عرفاً در امور تجارتهی جایز است در باره اداره کردن امور شرکت مراعات نمایند و از این لحاظ در صورتیکه از روی حسن نیت و بقصد استفاده برای شرکت انجام وظیفه نموده باشند مسئولیتی متوجه آنها نخواهد شد و در هر صورت تعهدات آنها نسبت به اشخاص ثالث ثابت و مستقر خواهد بود بطوریکه ماده ۱۰۵ مقرر میدارد که هر قرار دادی راجع بامحدود کردن اختیارات مدیران که در اساسنامه تصریح به آن نشده در مقابل اشخاص ثالث باطل و کان لم یکن است.

در صورتیکه تعداد شرکاء شرکت با مسئولیت محدود بیش از ۱۲ نفر باشد مجمع عمومی شرکاء طبق ماده ۱۶۵ بلافاصله بعد از تشکیل شرکت و قبل از هر اقدامی در امور شرکت هیئت نظار را که عدده آنها لااقل سه نفر است از بین شرکاء انتخاب مینماید.

مدت انتخاب آنها فاعداً در اساسنامه قید میشود ولی اگر اساسنامه ذکرش در این موضوع ننموده باشد یا اساسنامه موجود نباشد فقط برای مدت يك سال انتخاب میشوند.

هیئت نظار در واقع در حکم بازرسان شرکت سهامی بوده و نظیر همان وظایف و مسئولیت برعهده آنهاست.

مجامع عمومی

شرکت با مسئولیت محدود مانند شرکت سهامی میتواند مجامع عمومی منعقد سازد و مجامع مزبور بطورکلی در صورتی قانونی خواهد بود که لااقل دارندگان نصف سرمایه شرکت در آن حضور داشته باشند و هر شریکی طبق ماده ۱۰۷ به نسبت سهمی که در شرکت دارد دارای رأی خواهد بود مگر آنکه در هر دو صورت اساسنامه ترتیب دیگری مقرر داشته باشد.

اگر احياناً مجمع در دعوت اولیه حد نصاب قانونی

که بتواند ۲۵ هزار ریال بقیه طلب آنها را تأدیه کند مراجعه مینمایند و یا اگر شریکی وجود نداشته باشد که بتواند بقیه دیون مزبور را شخصاً بپردازد بکلیه شرکاء مشترکاً رجوع خواهند نمود تا اینکه تمام طلب آنها تأدیه شود.

بنابراین مسئولیت شرکاء شرکت تضامنی محدود بمیزان معینی نیست و حق طلبکاران برای تضمین و تأمین کلیه مطالبات خود نسبت به دارائی اشتراکی و انفرادی شرکاء محرز و مسلم است علیهذا طبق مقررات ماده ۱۶ هر قرار دادی که بین شرکاء برخلاف این ترتیب داده شده باشد در مقابل اشخاص ثالث کان لم یکن خواهد بود ولی بدیهی است که قرارداد مزبور بین خود شرکاء نافذ است و شریکی که بنفع او چنین قرار دادی منعقد شده و با استناد ماده ۱۱۶ نتواند در مقابل اشخاص ثالث دفاع مؤثری نماید میتواند با استناد قرارداد مزبور بوسیله محاکم صالحه تقاضای جبران خسارات وارده را از سایر شرکاء که قرارداد را امضاء کرده اند بنماید.

اسم شرکت تضامنی

برخلاف مقررات راجع باسم شرکت سهامی پس از عبارت (شرکت تضامنی) اسم يك نفر از شرکاء لااقل باید ذکر شود و در صورتیکه اسم شرکت مشتمل بر اسمی تمام شرکاء نباشد باید بعد از اسم شریک یا شرکائی که ذکر شده عبارتی از قبیل (و شرکاء) یا (و برادران) قید شود.

مثلاً شرکت تضامنی کیکاوسی و سهراب یا شرکت تضامنی کیهبار و شرکاء یا شرکت تضامنی خسرو و برادران و غیره.

تشکیل شرکت تضامنی

ایجاد شرکت تضامنی منوط بر این است که شرکاء یا مؤسسين شرکتنامه ای طبق مقررات قانونی تنظیم نموده و هر يك آنها امضاء نمایند.

۱- در صورتیکه بواسطه ضرر های وارده نصف سرمایه شرکت از بین رفته و یکی از شرکاء تقاضای انحلال کرده و محکمه دلائل او را موجه دیده و سایر شرکاء حاضر نباشند سهمی را که در صورت انحلال باو تعلق میگردد پرداخته و او را از شرکت خارج کنند.

۲- در صورت ورشکستگی شرکت.

انحلال اختیاری.

۱- وقتی که شرکت مقصودی را که برای انجام آن تشکیل شده بود انجام داده یا انجام آن غیر ممکن شده باشد.

۲- و آنیکه شرکت برای مدت معینی تشکیل و مدت مفوضی شده باشد.

۳- در صورت تصمیم عده از شرکاء که سهم الشرکه آنها بیش از نصف سرمایه باشد.

۴- در مورد فوت یکی از شرکاء اگر بموجب اساسنامه بیش بینی شده باشد.

شرکت تضامنی

قانون تجارت شرکت تضامنی را در ماده ۱۱۶ اینطور تعریف نموده که شرکت تضامنی شرکتی است که در تحت اسم مخصوص برای امور تجارتي بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل میشود.

منظور از کلمه تضامنی در تعریف فوق آنست که اگر دارائی شرکت برای تأدیه تمام قروض کافی نباشد هر يك از شرکاء مسئول پرداخت تمام قروض شرکت می باشند.

مثال - شرکت تضامنی با سرمایه ۵۰ هزار ریال بین پنج نفر تشکیل میشود.

سهم الشرکه هر يك از شرکاء ده هزار ریال است. پس از چندین شرکت بدلائلی منحل میگردد دارائی شرکت در موقع انحلال پنج هزار ریال دیون شرکت سی هزار ریال طلبکاران مقدماً پنجهزار ریال را بین خود بنسبت طلب از شرکت تقسیم مینمایند سپس بهر يك از پنج نفر شرکاء